

Wzrost roli **agencji zatrudnienia** w powierzaniu pracy cudzoziemcom

---

RAPORT EWL GROUP 2017

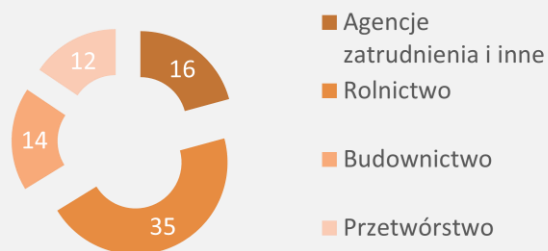
Pracodawcy coraz chętniej zlecają firmom zewnętrznym procesy HR związane z powierzaniem wykonywania pracy, w co doskonale wpisuje się specyfika migracji zarobkowych cudzoziemców do Polski. Po rekordowym 2015 roku ubiegły rok przyniósł polskiemu rynkowi pracy kolejny rekord poziomu deklarowanego zatrudnienia obywateli państw trzecich.

O tym jak chętnie polscy pracodawcy sięgają po pracowników z zagranicy świadczą dane powiatowych urzędów pracy i urzędów wojewódzkich. W 2016 roku w urzędach pracy zarejestrowano rekordową ilość ponad 1,3 milionów oświadczeń (1 314 127), na podstawie których obywatele Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy mogą wykonywać pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie do 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę. Dla porównania rok wcześniej w tym samym okresie było ich niecałe 783 tysiące, co oznacza wzrost na poziomie 68 procent w skali roku. Niezmiennie największa część oświadczeń (1 262 845, czyli około 96 procent ogółu) przypada na obywateli Ukrainy.

Wzrost liczby rejestrowanych oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy jest ściśle skorelowany z rejestracją zezwoleń na pracę, które umożliwiają cudzoziemcom pracę w Polsce przez okres dłuższy niż oświadczenia. Szacuje się, że w ciągu ubiegłego roku urzędy wojewódzkie wdały ich około 123 tysięcy, co oznacza wzrost przekraczający 66 procent w skali roku. W znacznym stopniu wynika to z obowiązujących procedur rejestracji zezwoleń na pracę, w ramach których cudzoziemcy objęci procedurą oświadczeń mają możliwość ubiegania się o zezwolenie na pracę w uproszczonej procedurze, wykluczającej wymóg uzyskania przez pracodawcę opinii starosty na podstawie testów rynku pracy.

„Zatrudnienie obcokrajowców jest doskonałym sposobem na zaspokojenie potrzeb kadrowych, z którego korzysta coraz większa liczba polskich firm. Jednak jest to działanie wymagające, tym samym pracodawcy coraz chętniej powierzają ten wrażliwy proces przedsiębiorstwa firmom zewnętrznym, specjalizującym się w tym zakresie.” – twierdzi Monika Ołów, specjalista ds. legalizacji pobytu w EWL Group, agencji zajmującej się rekrutacją oraz zatrudnieniem pracowników z Europy Wschodniej.

Udział branż w strukturze rejestracji oświadczeń w 2015 roku (procent)

Udział branż w strukturze rejestracji oświadczeń w 2016 roku (procent)

Źródło: MRPiPS, PUP, EWL Group

Wzrost znaczenia agencji zatrudnienia, ewolucja struktury rynku pracy

Analizując dane dotyczące rejestrowanych oświadczeń, należy zwrócić w pierwszej kolejności uwagę na znaczący wzrost udziału agencji zatrudnienia i pracy tymczasowej w zatrudnianiu obywateli państw trzecich w Polsce. W 2016 roku zarejestrowanych zostało 378 759 oświadczeń przez podmioty świadczące działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej, co stanowi trzykrotny wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. W tej grupie pracodawców wyróżniają się w szczególności agencje zatrudnienia i pośrednictwa pracy, świadczące dla pracodawców usługi podwykonawstwa w charakterze zatrudnienia obywateli państw trzecich. Tylko w 2016 roku zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia zostało 211 nowych agencji (wzrost o 43 procent w porównaniu do 2015). Rynek agencji świadczących outsourcing i obsługę zatrudnienia cudzoziemców rozwija się dynamicznie, pozostaje jednak rozproszony.

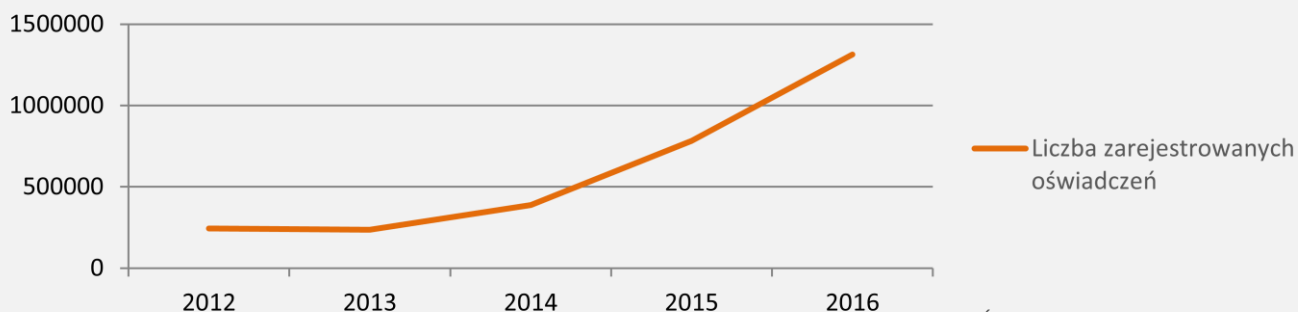
Rosnąca rola agencji zatrudnienia wynika również z specyfiki procesu zatrudniania cudzoziemców. Wyspecjalizowane agencje posiadają już zazwyczaj bogate know-how w zakresie procesów legalizacji pracy i pobytu obywateli państw trzecich, znają również

dobrze rynki źródłowe, z których rekrutowani są kandydaci. Ze względu na często sezonowy charakter zatrudniania obywateli państw trzecich, rozwiązania usług zleconych oferowane przez agencje wpisują się w potrzeby pracodawców, zwłaszcza w zakresie zaspokajania potrzeb kadrowych w krótkim okresie.

Dynamicznie rozwija się również obszar zatrudniania cudzoziemców w branży TSL. Obcokrajowcy, głównie z Ukrainy, znajdują powszechnie zatrudnienie w magazynach i centrach logistycznych, gdzie bardzo często na lokalnym rynku pracy pracodawcy nie są w stanie zrekrutować odpowiednich kandydatów, lub ze względu na rynek pracownika występuje bardzo duża konkurencja pomiędzy poszczególnymi miejscami pracy. W efekcie polskie firmy branży transportowej zarejestrowały w 2016 roku 62 587 oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy (wzrost o 111 procent w porównaniu do 2015 roku).

Tradycyjnie największy udział w rejestrowanych oświadczeniach miał sektor rolny (336 723 oświadczeń w 2016), w porównaniu do innych branż przyrost był jednak w ubiegłym roku znacznie niższy (21 procent w stosunku do 2015). Udział rolnictwa w strukturze zatrudniania cudzoziemców w Polsce maleje z roku na rok, w ciągu zaledwie 5 lat spadł on z 59 procent w 2011 roku do 25 procent w roku

Liczba zarejestrowanych oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy (lata 2012 - 2016)

Źródło: MRPiPS, PUP, EWL Group

ubiegłym. Pod względem bezpieczeństwa i legalności zatrudnienia oraz skali potencjalnych nadużyć rolnictwo stanowi jedną z najtrudniejszych branż do efektywnego nadzoru przez instytucje kontrolujące i regulujące rynek pracy.

Kluczowymi branżami pod względem zatrudniania obywateli państw trzecich pozostają budownictwo i sektor przetwórstwa spożywczego. Budownictwo od lat pozostaje w czołówce branż rekrutujących najwięcej kandydatów do pracy z zagranicy, ubiegły rok potwierdził te założenia (168 194 zarejestrowanych oświadczeń, o 52 procent więcej niż w 2015 roku). Zdecydowaną tendencję wzrostową obserwuje się w sektorze przetwórstwa przemysłowego (166 704 oświadczeń, przyrost o 85 procent w stosunku do 2015 roku), w którym zwłaszcza firmy prowadzące produkcję spożywczą odnotowują znaczne braki kadrowe na lokalnym rynku pracy.

Pod względem najbardziej poszukiwanych zawodów, dominuje nadal tendencja do zatrudniania na podstawie oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy robotników przy pracach prostych – w ramach tej grupy zawodowej rejestrowanych było w 2016 roku aż 57 procent wszystkich oświadczeń. 19 procent ogółu oświadczeń przypadało ponadto na robotników wykwalifikowanych (między innymi murarzy, spawaczy, zbrojarzy) a 9 procent na operatorów maszyn i urządzeń (m.in. operatorzy wózków jezdniowych, operatorzy CNC). W przypadku tych dwóch grup liczonych łącznie nastąpił przyrost liczby rejestrowanych oświadczeń aż o 98 procent w stosunku do 2015 roku.

Zauważyć warto, że polscy pracodawcy chętniej niż dotąd decydują się na powierzenie wykonywania pracy wykwalifikowanym

cudzoziemcom, również w przypadku prac innych niż fizyczne. Tylko na przestrzeni roku liczba rejestrowanych oświadczeń dla pracowników biurowych wzrosła aż o 140 procent (47 838 w 2016 roku). Bardzo podobnie przyrost kształtuje się również w przypadku stanowisk technicznych wymagających wykształcenia kierunkowego – dla techników zarejestrowano w ubiegłym roku 26 746 oświadczeń (wzrost o 140 procent).

Realny obraz rynku pracy

Przy określaniu realnego wzrostu zatrudnienia cudzoziemców na polskim rynku należy wziąć pod uwagę również specyfikę procedury rejestracji oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy. Krótki okres rejestracji oraz brak opłat administracyjnych sprawiły, że procedura rejestracji oświadczeń stała się dla wielu podmiotów je rejestrujących doskonałym narzędziem do zaspokajania potrzeb kadrowych, nie tylko w krótkim okresie. Z kolei dla innych, nieuczciwych stron stały się one środkiem wykorzystywanym m.in. w celu uzyskania wizy krajowej, umożliwiającej cudzoziemcom przekroczenie polskiej granicy i swobodne poruszanie się po terytorium Schengen.

Dlatego pomimo rekordowego wzrostu liczby rejestrowanych oświadczeń, należy przyjąć, że realny poziom legalnego zatrudnienia obywateli państw trzecich (w krótkim, jak i długim okresie) jest niższy niż podają statystyki powiatowych urzędów pracy. Według danych ZUS, liczba ubezpieczonych, którzy w zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych podali obywatelstwo inne niż polskie, w III kwartale 2016 roku wyniosła 266 475 osoby, co oznacza wzrost na poziomie 55 procent w stosunku do tego samego okresu w roku poprzednim (zgłoszonych zostało wówczas 171 583 osób). W tym samym okresie III kwartału 2016 roku zostało zarejestrowanych z kolei 342 038

oświadczeń. Tradycyjnie, najwyższy odsetek osób zgłoszonych do powyższych ubezpieczeń stanowią obywatele Ukrainy (172 721 ubezpieczonych, czyli około 65 procent ogółu), często ubezpieczenie posiadają również obywatele Białorusi (12 835 ubezpieczonych, wzrost o 56 procent) oraz Wietnamu (6 442 ubezpieczonych, wzrost o zaledwie 6 procent). Podsumowując, pomimo że przyrost o ponad połowę stanowi dobry znak, nadal nie jest on jednak w pełni adekwatny w stosunku do przyrostu liczby rejestrowanych oświadczeń, pod znakiem zapytania stawiając faktyczny poziom zatrudnienia. Rozbieżności te mogą wynikać zarówno z faktu, że cudzoziemcy bardzo często zmieniają pracodawcę w momencie przyjazdu do Polski, co wiąże się z koniecznością rejestracji kolejnego oświadczenia. Inną przyczyną jest problem skali nielegalnego zatrudnienia.

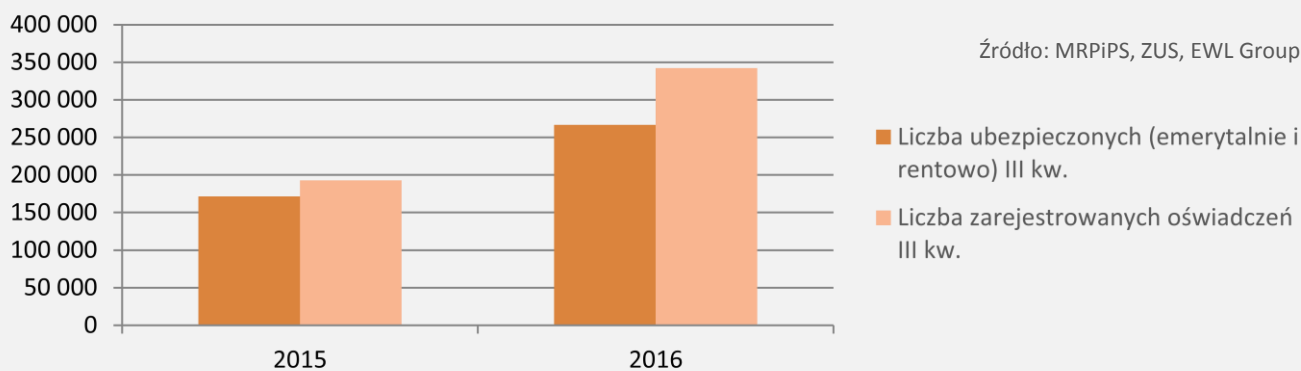
Z drugiej strony, na plus należy przyjąć przyrost udziału umów o pracę zawieranych z cudzoziemcami zatrudnianymi na podstawie oświadczeń, w stosunku do innych umów cywilnoprawnych, w szczególności umów o dzieło. Pracodawcy w 2016 roku zadeklarowali zatrudnienie 262 900 osób na podstawie umowy o pracę (wzrost o 121 procent w porównaniu do 2015 roku), oraz 633 083 na podstawie umowy zlecenia (wzrost o 100 procent). Pozytywnym znakiem jest zauważalne zmniejszenie udziału umów o dzieło (deklarowanych w przypadku 415 116

oświadczeń, wzrost o 20 procent), co może świadczyć o mniejszej skali potencjalnych nadużyć.

Przyszłość cudzoziemców na polskim rynku pracy

Rok 2017 może także okazać się rekordowym rokiem pod względem prognozowanej skali zatrudnienia cudzoziemców, dalszy okres stanowi jednak znak zapytania. Wynika to przede wszystkim z przewidywanego na koniec 2017 roku zniesienia procedury oświadczeń. Jej miejsce mogą zająć dwa nowe typy zezwoleń - na pracę sezonową (których wejście w życie spodziewane jest jeszcze w 2017 roku) i krótkoterminową, wydawane przez starostę na okres odpowiednio ośmiu i sześciu miesięcy w roku kalendarzowym. Ustalenie roku kalendarzowego jako okresu rozliczeniowego ma na celu uniknięcie problemów związanych ze zróżnicowanym okresem rozpoczęcia prac sezonowych w kolejnych latach, tak jak to miało miejsce w przypadku oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy. Okres ten będzie liczony od momentu wjazdu obcokrajowca na terytorium państwa strefy Schengen.

Według dotychczasowych założeń, zezwolenia na pracę sezonową dotyczą sektorów rolnictwa, ogrodnictwa i turystyki. Będą się

Dysproporcje w strukturze zatrudnienia cudzoziemców (lata 2015 – 2016)

mogli o nie ubiegać wszyscy obywatele państw trzecich, co stanowi znaczne rozszerzenie zakresu w stosunku do obecnie obowiązującego systemu oświadczeń, który dotyczy wyłącznie obywateli Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy. Warunkiem zatrudnienia cudzoziemca na podstawie zezwolenia na pracę sezonową ma być przeprowadzenie przez pracodawcę tzw. testu rynku pracy, który ma wykazać, że na dane miejsce pracy nie było chętnych Polaków.

Z zezwolenia krótkoterminowego (sześciomiesięcznego) będą mogli skorzystać obywatele sześciu państw, którzy do tej pory byli zatrudniani w oparciu o procedurę uproszczoną oświadczeń. W ich przypadku nie będzie konieczności przeprowadzania testu rynku pracy, jednak warunkiem przyznania takiego zezwolenia ma być prowadzenie działalności gospodarczej przez pracodawcę przez co najmniej 12 miesięcy. Jeśli ten okres będzie krótszy, wymagane będzie zatrudnianie co najmniej jednego pracownika na podstawie umowy o pracę przez okres co najmniej trzech miesięcy. O wydanie zezwolenia krótkoterminowego będą mogli ubiegać się również podmioty prowadzące działalność statutową lub rolniczą a także osoby fizyczne, w przypadku gdy praca będzie wykonywana na rzecz ich gospodarstwa domowego.

Nowelizacja nakłada obowiązek ubiegania się o nowe pozwolenie za każdym razem, kiedy cudzoziemiec będzie chciał się zatrudnić u nowego pracodawcy lub zmienić warunki zatrudnienia u obecnego. Każdorazowe złożenie wniosku wiąże się z wniesieniem opłaty administracyjnej w wysokości 30 zł.

Wprowadzenie nowych zezwoleń ma zwiększyć kontrolę PUP oraz nakłada na pracodawcę szereg obowiązków. Nowe przepisy wymagają sprawdzenia warunków wykonywania pracy przez obcokrajowca oraz uprzedniej karalności i wiarygodności osoby powierzającej mu pracę.

Ponadto pracownicy sezonowi mają być objęci zasadą równego traktowania m.in. w zakresie zabezpieczenia społecznego, dostępu do poradnictwa zawodowego, kształcenia i szkolenia zawodowego.

Według nowych przepisów pracodawca będzie zobowiązany do przedstawienia umowy lub wiążącej oferty pracy. Umowa musi być zawarta w formie pisemnej oraz przekazana cudzoziemcowi przed jej podpisaniem w języku dla niego zrozumiałym. Wskazane we wniosku wynagrodzenie będzie porównywane z wynagrodzeniem pracowników zatrudnionych na podobnych stanowiskach.

Wprowadzane zmiany mają na celu zminimalizowanie szeregu nadużyć, obejmujących między innymi pobieranie opłat za rejestrację wniosków z oświadczeniami przez nieuczciwych pośredników. Obcokrajowcy często nie zdają sobie sprawy, że rejestracja oświadczeń jest usługą bezpłatną, w powiatowych urzędach pracy zdarzały się przypadki rejestrowania oświadczeń przez osoby bezrobotne a nawet bezdomne. Nadużycia pojawiają się także ze strony cudzoziemców, którzy dzięki oświadczeniu mogą pozostawać w strefie Schengen przez 90 dni.

Już wkrótce korzystne zmiany dla cudzoziemców?

Chociaż nowelizacja wchodzi w życie od stycznia 2017 roku, rząd rozważa zmodyfikowanie swojej polityki migracyjnej. Wszystko za sprawą podjętej na początku listopada przez przedstawicieli Unii Europejskiej decyzji o wprowadzeniu ruchu bezwizowego dla obywateli Ukrainy. Nowe przepisy mogą obowiązywać już od 2017 roku.

Aby przeciwdziałać odpływowi cudzoziemców na rynki państw Europy Zachodniej i poprawić

konkurencyjność polskiego rynku pracy, polski rząd rozważa między innymi wydłużenie okresów pobytów obcokrajowców na terenie naszego kraju bez konieczności uzyskiwania zezwoleń na pracę oraz ułatwienia w jej podejmowaniu w przypadku specjalistów oraz zagranicznych studentów uczących się na naszych uczelniach. Główną zmianą rozważaną przez resort ma być rozszerzenie zakresu zezwoleń na pobyt stały, dzięki którym mieszkańcy Ukrainy mieliby łatwiejszy dostęp zarówno do rynku pracy, jak również usług publicznych.

Aby usprawnić proces zatrudnienia obcokrajowców resort już teraz wprowadził pewne ułatwienia zachęcające pracodawców do zatrudniania cudzoziemców na podstawie umowy o pracę. Jeżeli pracodawca będzie chciał zatrudnić pracownika z zagranicy i wystąpi dla niego o zezwolenie na pracę, praca wykonywana w trakcie ubiegania się o wydanie stosownego zezwolenia będzie uznawana za legalną, niezależnie od czasu trwania procedury.

Nowelizacja ustawy zakłada utworzenie rejestru pracy cudzoziemców, zawierającego informacje o klasycznych zezwoleniach na pracę a także zezwoleniach na pracę sezonową i krótkoterminową. Takie rozwiązanie umożliwi cudzoziemcowi podjęcie pracy jeszcze przed wydaniem przez starostę decyzji, co jest istotne dla pracodawców zatrudniających obcokrajowców przy pracach sezonowych.

Źródło: EWL Group, MPiPS, PUP, ZUS

Global manpower
for **local needs**

www.ewl.com.pl